

Sygn. akt: III AUa 2022/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 sierpnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Rzeźniowiecka

Sędziowie: SSA Jacek Zajączkowski

SSA Beata Michalska (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Aleksandra Słota

po rozpoznaniu w dniu 6 sierpnia 2014 r. w Łodzi

sprawy **M. R.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.**

o emeryturę,

na skutek apelacji wnioskodawczynie

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 4 września 2013 r., sygn. akt: V U 713/13;

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 2022/13

UZASADNIENIE

M. R. w dniu 8 marca 2013r. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z 22 lutego 2013r., odmawiającej jej prawa do emerytury na podstawie art.184 w związku z art.32 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.). Odwołująca się wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie jej prawa do emerytury oraz o zaliczenie do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w (...) S.A. od 19 lipca 1976 r. do 31 grudnia 1998 r. na stanowisku robotnik magazynowy – kierowca wózka akumulatorowego .

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania, ponieważ wnioskodawczynie nie udowodniła wymaganego stażu co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze .

Wyrokiem z 4 września 2013r., w sprawie V U 713/13, Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie .

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło po następujących ustaleniach faktycznych i prawnych:

M. R., ur. (...), wykazała ogólny staż pracy na 1 stycznia 1999r. w wymiarze 22 lata, 5 miesięcy i 16 dni. W dniu 15 lutego 2013r. wystąpiła do ZUS z wnioskiem o emeryturę . Organ rentowy nie uwzględnił wnioskodawczynie do stażu pracy

w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w (...) S.A. od 19 lipca 1976 r. do 31 grudnia 1998 r. na stanowisku robotnik magazynowy – kierowca wózka widłowego. Wydając decyzję odmawiającą prawa do emerytury w obniżonym wieku stwierdził brak okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Jak ustalił Sąd Okręgowy, wnioskodawczyni pracowała w (...) S.A. od 19 lipca 1976 r. do 30 listopada 2001r. Pracodawca wystawił świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, w którym potwierdził, że wnioskodawczyni w całym okresie zatrudnienia pracowała w szczególnych warunkach na stanowisku robotnika magazynowego - kierowcy wózka akumulatorowego, wykonując pracę wskazaną w wykazie A, dziale VIII, poz.2/4, pkt 1, stanowiącym załącznik do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 7 z 7 lipca 1987r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego. Jak ustalił Sąd Okręgowy, wymienione w świadectwie stanowisko pracy wynika też z umowy o pracę, karty obiegowej zmiany i z angaży. W oparciu o zeznania wnioskodawczyni oraz świadków: H. H. i R. I. ustalono, że w spornym okresie wymieniona pracowała w magazynie wyrobów gotowych. Przy użyciu wózka transportowego przewoziła opakowane meble na paletach z magazynu do bramy wyjściowej i za pomocą taśmociągu na samochody. Meble w magazynie składowane były na trzech poziomach. Magazyn miał dużą powierzchnię, było tam zimno i panowały przeciągi. Sąd Okręgowy wskazał nadto, że dyrektor (...) S.A. 31 grudnia 1986r. wydał zarządzenie nr 47/86/NE-TB w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach, obejmujących w dziale VIII, pkt 1 stanowiska: robotnika przeładunkowego, robotnika magazynowego, operatora maszyn, urządzeń i sprzętu przeładunkowego. W ocenie Sądu Okręgowego wszystkie te stanowiska dotyczyły ciężkich prac przeładunkowych, załadunkowych, wyładunkowych wyłącznie materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących i parzących i stąd nie miały zastosowania do wnioskodawczyni.

W uzasadnieniu stanu prawnego Sąd Okręgowy powołał art. 184 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

W myśl art. 184 ust. 2, w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2013 r., emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Z przepisu art. 32 ust. 1 u.e.r.f.u.s. wynika, że ubezpieczonym będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Zasady przechodzenia na wcześniejsze emerytury oraz wykazy stanowisk do tego uprawniających określa rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 z późn. zm). W wykazie A stanowiącym załącznik do cyt. rozporządzenia w dziale VIII w pkt 1 do prac wykonywanych w szczególnych warunkach zalicza się ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe oraz przeładunek materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących i parzących w transporcie. W ocenie Sądu Okręgowego stanowisko zajmowane przez wnioskodawczynię i wykonywana przez nią praca nie obejmowała ciężkich prac załadunkowych i wyładunkowych oraz przeładunku materiałów, o jakich mowa w dziale VIII, pkt 1, ponieważ wnioskodawczyni zajmowała się rozładunkiem i załadunkiem mebli. Zdaniem Sądu Okręgowego, pracodawca wystawił wnioskodawczyni świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, uwzględniając stanowisko, które nie mieści się w wykazie A, stanowiącym załącznik do cyt. rozporządzenia i dlatego nie zasługuje na uwzględnienie. Ponieważ wnioskodawczyni nie udowodniła okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach, w rezultacie nie spełniła przesłanek z art. 184 u.e.r.f.u.s. i nie nabyła prawa do emerytury. Z tego względu Sąd Okręgowy na podstawie art.477¹⁴§ 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Wyrok w całości zaskarżyła wnioskodawczyni M. R. , reprezentowana przez fachowego pełnomocnika, zarzucając mu naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie , tj. przez wadliwe przyjęcie, że nie jest możliwe zakwalifikowanie pracy wnioskodawczyni jako wymienionej w wykazie A, dziale VIII, poz. 1 zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 7 z 7 lipca 1987r. oraz sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału przez przyjęcie, że odwołująca nie pracowała w szczególnych warunkach. Apelująca wskazała ,że (...) Fabryki (...) są zaliczane do branży przemysłu lekkiego i stąd ma zastosowanie cyt. zarządzenie Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 7 z 7 lipca 1987r. W tym zarządzeniu w dziale VIII, pod poz.1 i pkt 2/4 wskazano ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe na stanowiskach robotnika magazynowego, operatora maszyn, urządzeń i sprzętu przeładunkowego . Taką pracę wnioskodawczyni wykonywała w całym okresie zatrudnienia, co potwierdzili dodatkowo przesłuchani w sprawie świadkowie. Nadto apelująca wskazała, że wnioskodawczyni wykonywała pracę w szczególnych warunkach, ponieważ magazyn, w którym pracowała, był wysokiego składowania, panowały tam zmienne warunki atmosferyczne, hałas, zapylenie, a praca operatora wózka akumulatorowego wymagała wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i współpracowników. Nadto podniosła, że osoby zatrudnione na podobnych stanowiskach nabyły prawo do emerytury w obniżonym wieku. W konkluzji swojego stanowiska apelująca wnosiła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie żądania wnioskodawczyni oraz zasądzenie kosztów procesu albo o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania .

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni nie jest uzasadniona .

Zgodnie z art. 184 ust.1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Z przepisu art. 32 ust. 1 u.e.r.f.u.s. wynika, że ubezpieczonym będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. W myśl §4 ust.1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 z późn.zm.) pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet.

Wbrew twierdzeniom apelującej, w sprawie nie ma sporu co do poczynionych ustaleń faktycznych. Sąd Okręgowy nie naruszył przepisów postępowania , dokonując prawidłowych ustaleń w zakresie stanu faktycznego. Sąd uwzględnił przy tym zeznania świadków zgłoszonych przez odwołującą się, niesprzeczne z wersją wnioskodawczyni i dokumentami w postaci umowy o pracę, angaży i na podstawie tych dowodów ustalił charakter pracy wnioskodawczyni, rodzaj wykonywanych czynności w całym spornym okresie zatrudnienia w (...) S.A. Ustalenia te, jako niesporne, Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne. Wynika z nich ,że wnioskodawczyni w okresie od 19 lipca 1976 r. do 30 listopada 2001r. pracowała w (...) S.A. na stanowisku robotnika magazynowego - kierowcy wózka akumulatorowego (podnośnikowego). Wnioskodawczyni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obsługiwała wózek akumulatorowy , przy użyciu którego były przewożone meble z magazynu do samochodów dostawczych . Jak zeznała, jej praca nie wiązała się z dźwiganiem przewożonych towarów, tylko z obsługą wózka. Wersja ta koresponduje z zeznaniami świadków. H. H. zeznał, że na zmianie były trzy ekipy. W każdej ekipie był jeden wózkowy, który dowoził meble pod rampę. Dwie inne osoby ładowały je z wózka na taśmę i dwie kolejne – z taśmy na samochód.

W rezultacie w sprawie nie ma sporu co do tego, jakie stanowisko zajmowała wnioskodawczyni, ani jaką pracę wykonywała na tym stanowisku w pełnym wymiarze czasu pracy. Spór koncentruje się na ocenie prawnej, czy wykonywana przez wnioskodawczynię praca może być zakwalifikowana zgodnie z obowiązującym wykazem A, stanowiącym załącznik do cyt. rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r., do prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W pierwszej kolejności warto zauważyć, że powołane przez apelującą przepisy resortowe, tj. zarządzenie Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 7 z 7 lipca 1987r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego (Dz.Urz.MG. z 1987r., Nr4,poz.7), może mieć tylko znaczenie pomocnicze. Aby stwierdzić, że praca była wykonywana w szczególnych warunkach, musi być objęta wykazem A, stanowiącym załącznik do cyt. rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. W wykazie tym w dziale VIII, pod poz. 1 wyszczególniono ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe oraz przeładunek materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących i parzących w transporcie. Wskazane w powołanych przepisach resortowych stanowiska: robotnika przeładunkowego (transportowego) i operatora maszyn, urządzeń i sprzętu przeładunkowego – dział VIII, poz. 1, pkt 2 i 4, nie stanowią obowiązującego prawa i mają charakter wyłącznie informacyjny, techniczno-porządkujący i uściślający. Mają zastosowanie tylko o tyle, o ile są zgodne z obowiązującym ww. wykazem A. W judykaturze Sądu Najwyższego podkreśla się jednolicie, że przewidziane w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach prawo do emerytury w niższym niż określony w art. 27 tej ustawy wieku emerytalnym jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (por. między innymi wyroki z 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, z 17 września 2007 r., III UK 51/07; z 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07; z 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07; z 13 listopada 2008 r., II UK 88/08, niepublikowany; z 5 maja 2009r., I UK 4/09). Podzielając takie rozumienie instytucji emerytury z art. 32 u.e.r.f.u.s., przyjmuje się, że wyłącznie takie czynności pracownicze, które są wykonywane w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, kwalifikują pracę jako wykonywaną w szczególnych warunkach.

W myśl wykazu A, działu VIII, poz.1 do prac wykonywanych w szczególnych warunkach w transporcie ustawodawca zaliczył po pierwsze ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe, a po drugie – przeładunek materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących. A zatem szczególna szkodliwość wykonywanej pracy wiąże się w tym wypadku albo z ponadprzeciętnym, uciążliwym dla organizmu, szkodliwym wysiłkiem fizycznym, albo związek ten wynika ze szczególnie szkodliwych właściwości towaru, który jest przeładowywany. Dodatkowe okoliczności dotyczące warunków pracy w magazynie, jakie podnosi apelująca (zapylenie, hałas czy zmienne warunki atmosferyczne), nie mają znaczenia dla zakwalifikowania pracy pod ww. pozycję. W ocenie ustawodawcy, do szybszego obniżenia wydolności organizmu pracowników w przypadku prac ujętych w wykazie A, dziale VIII, poz.1 przyczynia się bowiem albo nadmierny wysiłek, albo specyfika towaru.

Niewątpliwie wnioskodawczyni obsługując wózek akumulatorowy, nie miała do czynienia z artykułami, o jakich mowa w dziale VIII, pod poz. 1. Jak słusznie wskazał Sąd Okręgowy, nie można zaliczyć mebli do materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących i parzących. W świetle ustalonego niespornie stanu faktycznego nie ma też podstaw, aby uznać, że praca wnioskodawczyni przy obsłudze wózka akumulatorowego wiązała się z wysiłkiem fizycznym. Sama odwołująca się w swoich zeznaniach przyznała i potwierdzili to przesłuchani świadkowie, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy kierowała wózkiem do przewozu mebli z magazynu i nie brała udziału w ich fizycznym załadunku i rozładunku z rampy na taśmę i z taśmy na samochód. Tym zajmowali się pozostali członkowie brygady. Przy tak ustalonych bezspornie okolicznościach faktycznych nie można zakwalifikować pracy polegającej na obsłudze wózka akumulatorowego do „ciężkich prac załadunkowych i wyładunkowych”. W rezultacie, mimo iż wnioskodawczyni zajmowała stanowisko robotnika magazynowego – kierowcy wózka akumulatorowego, przy czym tylko stanowisko robotnika magazynowego jest wprost wymienione w wykazie resortowym w dziale VIII, poz.1, pkt 3, nie można uznać,

że była to praca wykonywana w szczególnych warunkach, ponieważ nie została wyszczególniona w obowiązującym wykazie A, stanowiącym załącznik do cyt. rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r.

Powyższego nie zmienia fakt wystawienia przez pracodawcę świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Sąd Apelacyjny w pełni zapatrywanie, zgodnie z którym świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (por. wyrok SN z dnia 16 czerwca 2009 r. w sprawie I UK 24/09, publik. LEX nr 518067). Tym samym treść świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach podlega weryfikacji zarówno w toku postępowania administracyjnego przed organem rentowym, jak i w toku postępowania sądowego przed sądami ubezpieczeń społecznych.

Zupełnie poboczne znaczenie ma argument apelacji, że inni pracownicy, zatrudnieni na takim samym stanowisku, nabyli prawo do emerytury w niższym wieku. Przede wszystkim wyrok sądu powszechnego czy decyzja organu rentowego wydana w innej sprawie nie mają mocy wiążącej w niniejszej sprawie. Poza tym apelująca ograniczyła ten argument do gołosłownego twierdzenia i dlatego nie ma nawet teoretycznej możliwości, aby ustosunkować się do niego merytorycznie.

Reasumując, ubezpieczona nie wykazała, że w spornym okresie swego zatrudnienia wykonywała pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, którą można przyporządkować do obowiązującego wykazu A, tym samym nie udowodniła 15 - letniego okresu takiej pracy i nie spełniła warunku do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury. W tym stanie rzeczy, nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

Przewodnicząca: Sędziowie: